

Craiova, Marți 16 Oct. 1984

aduc darurile oamenilor muncii. Trăiască sindicatul nostru liber!"

În sală s-a lăsat o tăcere de mormint. Și, minerii știu ce-l acela un mormint... Copiii au început să plîngă, să îlpe speriați.

Dacă vă inchipuiți cumva că Vasile a rămas nepedepsit, vă înșelați. Ortacii l-au bătut măr, cu toate că nu înțelegea ce au cu el. Era un om bun și blînd, avea și el trei copii... Ce-a făcut oare așa de rău?

În seara aceea, Gary s-a dus să-l caute, doar-doar o afla ce resorturi ascunse l-au împins să facă ce-a făcut, cine l-a sfătuit. L-a găsit la birt, bătut, bătut și abătut. "Spune-le tu, că ești învățat, spune-le tu proștilor ălora care mă injură: se putea altfel? Se poate revoluție fără spaimă, fără lacrimi? Spune!" Toată seara l-a plîns pe umăr. Și au bătut toată seara, în tăcere și într-o nespus de tristă înțelegere.

Azi cred că știu ce l-a spus, printre altele, scriitorul, minerul. Cred că l-a întrebat, înainte de toate, DE CE? De ce a distrus iluzia că Moș Crăciun există și că aduce daruri? De ce a speriat copiii, el, tată de copil?

Mi-ar fi prins tare bine o convorbire cu Gary în acele zile de lunie. Aș fi dorit să-mi spună el cine erau minerii și cine nu și să-mi explice el mie cum de mi-a fost dat să văd, în filmul dat noaptea de studenți (bravo, studenții!), la GAUDEAMUS, cum unul din minerii îl apăra pe "arestatul" lui de clomegele și bitele altor ortaci, conducindu-l spre mașină, probabil. Ce-o fi fost în capul lui? I-o fi fost milă, o fi avut și el copii studenți sau elevi?

Mi-ar fi spus, desigur, cum un miner nici cînd e beat nu poate pune mina pe ciocan să distrugă florile de mină...

Am înțeles și eu, ca toți sau ca majoritatea, că bătăușii au fost unii și aceiași cu bătăușii de dinainte de 22 decembrie, au fost cei care, după șase luni de NEMUNCA, s-au pus serios și spornic pe treabă întrecîndu-și norma... Am înțeles că ei, după ce și-or fi jucat rolul de teroriști, băteau de fapt cu sete pe cel din revoluție, pe cel rămasi vli și trei. Minerii? Să fie el aceiași cu cei din 1977?

Întrebați dac-ar mai veni să apere Puterea, guvernul și pe președinte, minerii au răspuns DA! De cine s-o apere?

- Să stea la ei acasă, să lucreze, și să lase ordinea în seama cul e plătit pentru asta, rostește ritos preotul (am observat că gureșele dreptcredincioase s-au rușinat nimal de fața bisericească).

- Bine, părinte, încerc eu marea cu degetul, dar Dv., prelații, unde ați fost în acele zile? Mă rog, nu mă refer acuma la Dv., că la Oradea e liniște, o liniște ca dinainte și ca în opere... dar cel de la București, de ce n-au ieșit cu crucea în fața mulțimii, a haitel dezlănțuite? De ce, părinte? De teama bătăii? De ce nu mergeți să sfințiți și minele, dacă tot ați sfințit și sediile Poliției?

Părintele și-a plecat capul cu tristete, iar eu, nu mal puțin jenată, am toastat cam așa:

Ridic acest pahar pantru micuța Aléxandrina, dulce și mică și frumoasă copilă, urîndu-l să nu-l mal la nimeni, niciodată bucuria întîlnirii cu Moș Crăciun...

ELISABETA POP

Divină Marianna,

Te rog iartă-mă: magis amicus tua, sed magis amica Theatri. (?). Nu răspund de corectitudinea acorurilor. Am în memorie umorul de atunci, țin minte și câteva poante; dar nu m-am putut așeza la masa de scris spre a pune pe hîrtie ceea ce ți-am promis. (Cine te poate refuza?) Trec zilnic prin fața teatrului meu național, de aici, văd anunțat "DISCO", începe să mă doară pancreasul. (Pe mine patriotismul literar mă doare fizic, jur!) Trec în altă zi, văd "discotecă", de astă dată mă doare duodenul. Aud că publicul firav venit să vadă o comedioară Kirițescu e mutat în sala mică "ca să nu incurce pe cei veniți să danseze" pe marmorele deceniului trecut. La Filarmonică, se dau filme americane color, la Operetă, filme color americane. Am văzut și eu Zbor peste un cuib de cucl (o minune) la telediscotecă. Un fotbalist ne împrumută aparatul color, alt bișnițar ne aduce videocasete, îl văd pe secretarul literar fericit că încasările curg: scopul Teatrului, pare-se, a devenit să "dea salarii actorilor", indiferent cum cîștigă aceste salarii. Recunosc dreptul la piine, dar sînt din Valea Jiului și nu recunosc dreptul nimănuui de a transforma o instituție de suprastructură într-o instituție de bază. Momentele cele mai socialiste ale carierei mele de secretar (nu total ortodox) au fost acelea în care, ca interpret, explicam streinilor că: "La noi statul socialist finanțează teatrele, am avut șapte teatre, acum avem 42, asta intră în salariul social al oamenilor muncii, un loc e plătit cu 8 lei, pînă la 32, diferența o plătește statul, că d-aia e stat socialist". Habar nu ai ce ucigător argument era acesta, chiar și față de americani sau francezi. Eu nu îl înghit pe acest viermoid "cocoșat din notre-madame" care e F., e firesc să-i convină situația tulbură de acum: nu mai trebuie să citească, e manager-video, aduce zece fotbaliști la disco, și umple marmora. Dar i-am amintit: în secolul trecut, Theodorini și Gabrielescu, directori de Național, erau finanțați de cinci mari boieri: primeau tot bugetul de la Poker (sic); ăștia jucau gras, pe poturi mari, tot cîștigul seriei era dat grămadă, în căciula Directorului teatrului, care stătea milog în picioare, rugîndu-se, "încă un joc, boieri dumneavoastră, fetelor le plac rochițele frumoase". La începutul stagiunii, în trăsuri boierești, întrega trupă, îmbrăcată ca la Paris, făcea turul orașului, turul balcoanelor de unde erau salutați de "filotimii boieri". În istoria teatrului nostru, apare ca o pată de rușine decizia Tătărescu 1936, cînd, din motive bugetare, au fost suspendate subvențiile. Antonescu, în '42 - nu el, ci niște subalterni șmecheri de la finanțe, între ei și Vulcănescu, au reînființat Naționalul craiovean, deschizînd stagiunea cu Mesterul Manole - Blaga (eu eram dat "mort eroic în luptele de la Stalingrad"). Să nu crezi că cei șase boieri mari lipsesc astăzi: Craiova are în jurul ei șase uriașe uzine republicane: fiecare uzină ar putea da un milion fără să simtă, directorii vor, contabilii acceptă, dar birocrăția nu le oferă formele prin care să facă aceste patriotice donații. În revista Ramuri apar reclame de o suprarealistă inutilitate: "Nu uitați, santierle Oltenița fabrică pescadoare moderne". Ce folosesc reclamele uriașelor uzine cetitorului de Ramuri? Bani pentru publicitate să se facă în

afară: niciodată un cetitor Sorescu Marinică nu va cumpăra un pescador, sau o stație de transformatoare - în schimb, acesta s-ar putea să meargă la Teatru.

Iartă-mă, între lacrimile acestea de literat, se amestecă și drama regretului a zece ani în care - tu știi foarte bine - am luptat pentru demnitatea națională a Cuvîntului viu, rostit de actorii vii, către un public viu, într-o epocă vie și ea. Nu am considerat TV-ul ca egali, nici cinematograful. Doar concurenți temporari: iată că acești concurenți, dați afară de generația mea din Teatru, intră triumfal pe ușa mare, în timp ce Clasicii Cuvîntului se ascund în magaziiile cu peruci și costume, în curs de lentă și sigură putrezire. Văd eschatologic acest fenomen de sinucidere cum manum propria a teatrelor: o consider politic o greșeală, o mare greșeală. Rușii, în timpul foametei și blocadei, nu au deșurubat nici un bec de la teatrele din Moscova și Leningrad. Dar la noi, eu zic așa: actorii sunt de vină: zîna Limbii Române, care e sacră, și al cărei altar sacru e Scena, s-a mîniat pentru anume poezii, și-a retras investițiile cerești - acum, actorii să-și cîștige piinea lustruind cizmele dușmanilor de moarte: filmul, televiziunea, muzica ușoară, fotbalul. (Cu Dincă, directorul, stăm și plîngem ca la rîul Vavilonului: sperăm totuși ca Thaliei - căreia ar trebui să-i sacrificăm șapte vaci grase - să se facă milă de noi și să ne ierte pentru păcatele noastre prozodice.)

Nu-ți spun "dulce" Marianna, cuvîntul "dulce" e interzis pentru noi doi, tu să mă ierți pentru prostiile pesimiste de mai sus: este o vorbă ungurească "Sose volt úgy, hogy valahogy ne volna", niciodată nu a fost așa, ca să nu fie cumva, aș traduce eu; dar, te asigur de devoțiunea mea - particulară și pensionară - pentru Tine și Doina (am auzit că lucrează la alt cinematograf); am petrecut cu voi ore de neuitat, reprezentații pentru mine sectorul vestic al inteligenței transilvane, cu care cochetez eu în literate mele.

Îți trimit ție o carte a mea - și frumoase tale Directoare, pe care o respect - regretînd că nu o cunosc mai de aproape. Dar eu am renunțat de mult să mai scriu Teatru: scriu ușor o piesă - dar ca să aștept 10-20 de ani în medie ca să fie prost reprezentată, mi se pare stupid și inutil. Mă consider la Craiova, un Caragiale la Berlin; în străinătate. Dar eu lucrez alci, scriu proză, filosofie, nu mă fotografiez în costum de arnăut în fața unui șemineu prusac. Volumul meu de Comedii (șase inedite: ne jucate, necitate, neaprobate) în volum, așteaptă de șase ani ca Directorul Editurii de aici să învețe să caute în dicționar cuvintele pe care nu le cunoaște, dar le folosește. Nu cred că voi apare nici anul acesta, așa că, post mortem ca Bulgakov, Vampilov și alții, mă veți juca, cine știe cum și cînd!?

Fiecare își iubește patria în felul său, eu iubesc Limba Română, tocmai fiindcă nu-mi este limbă maternă: știu istorie - și știu că atunci cînd armatele și politicienii noștri au pierdut și hotarele și capitalele - Limba a continuat să lupte în spatele dușmanului, și a cîștigat

Trăiască Limba Română, veșnică și nemuritoare.

GARY

* Scrisoare comunicată redacției de d-na Mariana Voicu, de la secretariatul literar al Teatrului Național din Timișoara.